

SLINNÉ ŽLÁZY

Glandulae salivariae minores

= drobné slinné žlázy dutiny ústní; sekret vylučují neustále (hustší sliny) => zvlhčování sliznice

- **GLANDULAE LABIALES:** malé slinné žlázy na vnitřní ploše rtů.
- **GLL. BUCCALES:** malé mucinózní slinné žlázy na vnitřní ploše tváří.
- **GLL. MOLARES:** žlázy odpovídající bukálním, uložené ve výši stoliček.
- **GLL. PALATINAE:** mucinózní slinné žlázy uložené pod sliznicí patra (dvě větší skupinky jsou vpravo a vlevo od střední čáry).
- **GLL. LINGUALES:** větší počet slizničních serozních (pars presulcalis linguae), mucinózních (pars postsulcalis linguae) i smíšených slinných žlázek na jazyku. **Glandula lingualis ant.** (glandula apicis linguae, Nuhni) - smíšená slinná žláza při hrotu jazyka s vývody na spodní plochu jazyka.

Glandulae salivariae majores

= velké slinné žlázy: glandula parotis, gl. submandibularis, gl. sublingualis; sekret vylučují periodicky

Sliny (saliva): bezbarvá, vazká tekutina, **pH: 7 - 8** (při pH pod 5,5 se uvolňuje ze zubů Ca^{2+}), **složení:** 99 % voda + organické látky - **mucin** (vazký => kluzkost soust), **ptyalin** (amyláza), **thiocyanát** (dezinfekční účinky) + **anorganické látky** - soli Ca^{2+} , Na^+ , K^+ , $\text{PO}_4(-3)$, F^- (zubní kámen), **množství:** 1 - 1,5 litrů/den, **řízení sekrece:** nepodmíněný i podmíněný reflex (Pavlovy pokusy), ústředí v prodloužené míše.

Příušní žláza (gl. parotis)

- největší slinná žláza; **lok. + topografie:** za ramus mandibulae ve fossa retromandibularis - odtud vybíhá po laterální straně m. masseter dopředu, nahore dosahuje až k arcus zygomaticus; zevní plochu kryje **fascia parotideomasseterica**, hluboký list **fascia parotidea** odděluje žlázu od svalů na proc. styloideus, od m. pterygoideus med. a dalších okolních svalů
- **rozměry:** d - 5 cm, š - 3 cm, tl - 2 cm
- **2 části:** a) **pars spfc.** - uložena na větvení n. VII, b) **pars prof.**
- **ductus parotideus (Stenoni):** vývod příušní žlázy vystupující z ventrálního okraje žlázy, **délka:** 5 - 6 cm, **průběh:** jde přes přední okraj m. masseter - ústí proti 2. horní stoličce na hrbolku - **papilla parotidea**
- **histologie:** serózní žláza
- **zásobení:** a) **tepny** - a. temporalis spfc., a. maxillaris, a. auricularis post., a. transversa faciei; b) **žíly** - vv. parotideae - vlévají se do v. retromandibularis; c) **míza** - nodi lymphatici parotidae spfc. et prof. => povrchové a hluboké krční uzliny; d) **nervy** - **symp.:** podél cév, **parasymp.:** cestou Jacobsonovy anastomosis (n. IX - n. tympanicus - plx. tympanicus - n. petrosus minor - gangl. oticum) - dále cestou n. auriculotemporalis (+ sens.)

Podčelistní žláza (gl. submandibularis)

- **lok.:** trigonum submandibulare; **topografie:** a) **mediokran.:** m. mylohyoideus, b) **lat.:** vnitřní strana mandibuly (v místě fovea submandibularis), c) **laterokaud.:** lamina spfc. fasciae

cervicalis;

- rozměry: d - 2,5 - 3,5 cm, š - 1,5 cm
- **ductus submandibularis (Whartoni)**: délka: asi 5 cm, průběh: ze zadního okraje žlázy => kolem zadního okraje m. mylohyoideus se přetáčí nahoru a dopředu na jeho vnitřní stranu => po mediální straně glandula sublingualis → ústí na caruncula sublingualis
- histologie: seromucinózní
- zásobení: a) **tepny** - a. facialis, a. lingualis, b) **žíly** - stejnojmenné, c) **míza** - nodi lymphatici submandibulares => hluboké krční uzliny, d) **nervy** - n. lingualis + chorda tympani (pasy n. VII), sy vlákna z plx. a. facialis

Podjazyková žláza (gl. sublingualis)

- lok.: pod sliznicí spodiny dutiny ústní => podmiňuje řasu - **plica sublingualis**; topografie: a) lat.: fovea sublingualis mandibulae, b) med.: svalovina jazyka, c) kaud.: m. mylohyoideus, d) ventr.: žláza dosahuje až k m. genioglossus, e) dors.: dorzální okraj m. mylohyoideus
- části:
 - **přední část** (gl. sublingualis major) - z ní vystupuje **ductus sublingualis major (Bartholini)** - ten probíhá po vnitřní straně žlázy, ústí spolu s ductus submandibularis na caruncula sublingualis
 - **zadní část** (gl. sublingualis minor) - z ní vystupují vývody **ductus sublinguales minores (Rivini)** - ty ústí podél plica sublingualis
- histologie: mukoserózní žláza
- zásobení: a) **tepny** - a. sublingualis, a. submentalis, b) **žíly** - stejnojmenné, c) **míza** - hluboké krční uzliny, d) **nervy** - viz nervy u gl. submandibularis